

ANTONIO TIZZANO

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2004. június 29.¹

1. A jelen ügy a több országban is folyó, a Csekké Budějovice-i (cseh Budweis)² (Cseh Köztársaság) székhelyű Budějovický Budvar³ cseh sörgyár (a továbbiakban: a Budvar sörgyár, vagy egyszerűen a Budvar) és az Anheuser-Busch Inc. (a továbbiakban: Anheuser-Busch)⁴ amerikai társaság között kialakult hosszú jogvita finn ágából ered, a „Bud”, „Budweiser” és hasonló elnevezések használatának jogáért az ilyen elnevezésű sörök kereskedelmének tekintetében.

2. A jelen ügyben a Bíróságnak lényegében azt kell tisztáznia, különösen a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (a továbbiakban: a TRIPs-megállapodás)⁵ fényében, hogy melyik szabályozás hatályos az olyan védjegy és kereskedelmi név tekintetében, amelyek összetéveszthetők egymással.

I — Jogi keret

1 — Eredeti nyelv: olasz.

2 — A továbbiakban: Budweis. Budweis városban a XVI. század óta virágozik a söripar.

3 — A teljes társasági elnevezése „Budějovický Budvar, národní podnik, Budweiser Budvar, National Corporation, Budweiser Budvar, Entreprise Nationale”, jelentése pedig: „Budweisi Bud Sörgyár, nemzeti vállalkozás”. A jelenlegi sörgyár az 1795-ben Budweisben alapított „Budweiser Brauberechtigten Bürgerliches Brauhaus”, valamint a „Budvar Tschechische Aktien-Brauerei”-nek is nevezett, 1895-ben szintén Budweisben alapított „Český akciový pivovar v č. Budějovicích” cégek összeolvadásából jött létre. 1948-ban az államosítás következtében a két vállalkozást a „Jihočeské pivovary” nevű egységes nemzeti vállalkozásban olvasztották össze; a jelenlegi vállalkozás ebből alakult ki 1966-ban.

4 — Székhelye Saint Louis, Missouri (USA). A később Anheuser-Buschsá alakult Bavarian Brewery a helyi piacon 1876 óta forgalmazza „Budweiser” elnevezésű sörét, később a rövidített „Bud” elnevezéssel is. Valószínűleg 1911-ben az Anheuser-Busch az akkori Budweisi sörgyárraktól megkapta azt a felhatalmazást, hogy az elnevezést az Európán kívüli piacokon is használhassa. 1939-ben végül megszerezte a cseh sörgyárraktól a „Budweiser” elnevezés amerikai piacon történő használatának kizárólagos jogát. A második világháború után azonban az Anheuser-Busch Európába is exportálni kezdte sörét (lásd. e tekintetben az osztrák OGH 2002. február 1-ji végzését [4 Ob 13/00s], valamint a Svájci Szövetségi Bíróság 1999. február 15-én hozott ítéletét [BGF 125. III. 193. o.]).

A — Nemzetközi szabályozás

3. Az ipari tulajdon oltalmáról szóló párizsi egyezmény (a továbbiakban: a Párizsi Egyez-

5 — Ez a megállapodás a Világkereskedelmi Szervezetet létrehozó megállapodás I. C.) mellékletét alkotja, a Közösség nevében az 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal (HL L 336., I. o.) fogadták el.

mény)⁶ 8. cikke előírja: „A kereskedelmi nevet⁷ az Unió mindegyik országa oltalomban részesíti, bejelentés vagy lajstromozás kötelezettsége nélkül, akár része az valamely gyári vagy kereskedelmi védjegynek, akár nem”.

4. A TRIPs-Megállapodás 2. cikke a Párizsi Egyezmény egyes alapvető rendelkezéseinek szabályozására hivatkozik, többek között a 8. cikkre, amelyet ezért saját alapvető rendelkezései mellett beemel a Kereskedelmi Világszervezet jogrendszerébe.⁸

5. A TRIPs-Megállapodás alapvető rendelkezései közül jelen ügy tekintetében a 16. cikk (1) bekezdése bír jelentőséggel, amely a következőket írja elő:

„A lajstromozott védjegy tulajdonosának kizárólagos jogában áll mindenkit megakadályozni abban, hogy engedélye nélkül a kereskedelemben azonos vagy hasonló megjelöléseket használjon olyan árukra vagy szolgáltatásokra, amelyek azonosak vagy hasonlóak azokhoz az árukhoz vagy szolgál-

tatásokhoz, amelyek vonatkozásában a védjegy oltalomban részesül, amennyiben az ilyen használat megtévesztésre alkalmas. Azonos jel azonos árukra vagy szolgáltatásokra történő használata esetén a megtévesztésre alkalmasságot vélelmezni kell. A fent említett jogok nem érintik a meglévő⁹ korábbi jogokat, és nem befolyásolják a tagoknak azt a lehetőségét, hogy a használat alapján biztosítsanak jogokat”.

6. A TRIPs-Megállapodás 70. cikke az alábbiak szerint szabályozza időbeli hatályát:

„(1) A jelen Megállapodás nem keletkezett kötelezettségeket olyan cselekményekre vonatkozóan, amelyek a Megállapodásnak az adott tag által történő alkalmazása [helyesen: az adott tag általi alkalmazásának] kezdő időpontja előtt történtek.

(2) Amennyiben a jelen Megállapodás másként nem rendelkezik, a Megállapodás kötelezettségeket keletkezett azokra a tárgyakra nézve, amelyek a Megállapodásnak az adott tag által történő alkalmazása időpontjában léteznek, és amelyeket az adott tag az említett időpontban oltalomban részesít, vagy amelyek kielégítik vagy a későbbiek során ki fogják elégíteni a jelen Megállapodás szerinti oltalmazhatósági feltételeket. [...]”

6 – Az ipari tulajdon oltalmáról szóló, 1883. március 20-án aláírt párizsi egyezmény. Ezt a jogi eszközt többször is módosították, legutóbb az 1967. július 14-i, ún. Stockholmi jegyzőkönyvvel. Az Európai Közösség valamennyi tagállama részese a módosított egyezménynek. A Párizsi Egyezményt csak francia nyelven írták alá. A 29. cikk (1) bekezdésének b) pontja értelmében azonban: „A figyegző az érdekelt kormányok meghallgatása után gondoskodik német, angol, spanyol, olasz, portugál, orosz és a közgyűlés által megjelölt más nyelvről hivatalos fordításokról”. [A Párizsi Egyezményt Magyarországon az 1970. évi 18. törvényerejű rendelet hirdette ki].

7 – A lábjegyzet csak az olasz nyelvű szövegre vonatkozik.

8 – A rendelkezés szerint: „1. A jelen Megállapodás II., III. és IV. részét illetően a tagoknak meg kell felelniük a Párizsi Konvenció (1967) 1–12. és 19. cikkének.”

9 – A TRIPs-Megállapodás hiteles nyelvi változataiban: franciául „aucun droit antérieur existant”; angolul „any existing prior rights”; spanyolul „ninguno de los derechos existentes con anterioridad”. A HL-ben közzétett egyéb változatokban, például az olasz nyelvűben, nem szerepel a „meglévő” melléknévi igenév.

7. A TRIPs-Megállapodás, akárcsak a Világkereskedelmi Szervezetet (a továbbiakban: WTO) létrehozó megállapodás, amelynek ez előbbi a mellékletét alkotja, 1995. január 1-jén lépett hatályba; 65. cikkének 1. bekezdése ugyanakkor előírja, hogy a hatálybalépést követő egyéves határidő lejárta előtt egyetlen tag sem köteles alkalmazni a megállapodást.

10. Ugyanezen cikk (2) bekezdésének értelmében:

„Az (1) bekezdés alkalmazásában »korábbi védjegy«:

B — Közösségi szabályozás

8. A Közösség a védjegyek jogterületét, legalábbis ami a jelen ügyet illeti, a 89/104/EGK irányelvvel (a továbbiakban: a 89/104 irányelv vagy az irányelv)¹⁰ szabályozta, amely a Párizsi Egyezmény „rendelkezéseinek teljes mértékben”¹¹ megfelelően közelíti a tagállamok jogszabályait a jogterület egyes vonatkozásaiban, ugyanakkor nem törekszik teljes jogharmonizációra.

[...]

d) olyan védjegy, amely a Párizsi Egyezmény 6a. cikke értelmében a védjegy lajstromozására irányuló bejelentés bejelentési napjánál, illetve — elsőbbség igénylése esetén — az igényelt elsőbbség napjánál korábban vált a tagállamban közismertté”.

9. A jelen ügy tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha [...] a megjelölés egy korábbi védjeggyel azonos.”

11. A 4. cikk (4) bekezdésének b) pontja előírja, hogy bármelyik tagállam előírhatja, hogy a megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha „a védjegykénti lajstromozására irányuló bejelentés napját, illetve — elsőbbség igénylése esetén — az elsőbbség napját megelőzően valamely nem lajstromozott védjegyhez vagy a forgalomban használt egyéb megjelöléshez olyan jogokat szereztek, amelyek alapján a jogosult megtilthatja a későbbi védjegy használatát”.

10 — A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989. I. 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.).

11 — Utolsó preambulumbekkezdés.

12. Az 5. cikk (1) bekezdése így rendelkezik:

„A védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. A kizárólagos jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében használ:

a) a védjeggyel azonos megjelölést olyan árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, amelyek azonosak a védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal;

b) olyan megjelölést, amelyet a fogyasztók a védjeggyel összetéveszhetnek a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint az érintett áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt; az összetéveszhetőség magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók a megjelölést gondolati képzetársítás (asszociáció) útján kapcsolhatják a korábbi védjegyhez.”

13. A (3) bekezdés értelmében meg lehet tiltani többek között a megjelölés elhelyezését az árun vagy csomagolásán.

14. Az (5) bekezdés pontosítja, hogy az ezt megelőző bekezdésekben foglaltak „nem érintik a tagállamok olyan jogszabályi rendelkezéseit, amelyek alapján a jogosult felléphet a megkülönböztetéstől eltérő célokra szolgáló megjelölés használata ellen, feltéve, hogy az ilyen megjelölés alapos ok nélkül történő használata sértené vagy tisztességtelenül kihasználná a védjegy megkülönböztető-képességét vagy jó hírnevét”.

C — Nemzeti szabályozás

15. A toiminimilaki (a kereskedelmi nevekről szóló finn törvény, a továbbiakban: a kereskedelmi nevekről szóló törvény)¹²

2. cikkének (1) bekezdése szerint a kereskedelmi név használatának kizárólagos joga lajstromozás, illetve a „használat erejével” szerzhető meg, vagyis amikor a kereskedelmi név általánosan ismert az azt használó gazdasági szereplő tevékenységi területén.

16. E törvény 3. cikkének (2) bekezdése értelmében a használat erejével megszerzett kizárólagos jog felhatalmazza jogosultját arra, hogy megtiltsa bármely más gazdasági szereplő számára a sajátjával összetéveszhető kereskedelmi név használatát.

¹² — A kereskedelmi nevekről szóló, 1979. február 2-i 128/79. sz. törvény.

17. A tavaramerkkilaki (a finn védjegy-törvény, a továbbiakban: a védjegy-törvény)¹³ 3. cikke (1) bekezdésének értelmében bárki használhatja kereskedelmi nevét saját áruinak megkülönböztető megjelölésére, ha ez a használat nem olyan, hogy a megjelölés összetéveszthető valamely másik, már lajstromozott védjeggyel.

18. A védjegy-törvény 4. cikke (1) bekezdése értelmében, aki valamely árun jogosult megkülönböztető megjelölést elhelyezni, a kereskedelmi tevékenység gyakorlása során bárki-nek megtilthatja olyan jelölések használatát, amelyek összetéveszthetők a védett megjelöléssel. A törvény 6. cikkének (1) bekezdése értelmében csak akkor áll fenn az összetévesztés veszélye, ha a két megjelölést azonos vagy hasonló áruk esetében alkalmazták.

19. Amennyiben több jogalany is hivatkozik arra, hogy jogosult saját áruin elhelyezni az összetéveszthető megjelöléseket, a védjegy-törvény 7. cikke úgy oldja fel a két jog közötti összeütközést, hogy a korábbi jogosultság elsőbbségét ismeri el, amennyiben a követelt jogosultság nem vesztette érvényét, például azért, mert nem használták.

20. Hasonlóképpen: a kereskedelmi nevekről szóló törvény 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy két összetéveszthető kereskedelmi név ütközése esetén az elsőbbség azt a jogalanyt illeti, amely korábbi jogi alapra tud hivatkozni.

21. Ami valamely védjegy és egy kereskedelmi név összetéveszthetőségét illeti, a védjegy-törvény 14. cikke (6) bekezdésének 6) pontja előírja, hogy nem lajstromozható olyan későbbi védjegy, amely összetéveszthető valamely korábbi kereskedelmi névvel.

22. Hasonlóképpen: a kereskedelmi nevekről szóló törvény 10. cikkének (4) bekezdése értelmében a kereskedelmi név nem tartalmazhat olyan elemeket, amelyek összetévesztésre adhatnak okot, különösen ha valamely más gazdasági szereplő védjeggyel téveszthetők össze.

23. Végül, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, a finn ítélkezési gyakorlat a kereskedelmi név védelmét a Párizsi Egyezmény 8. cikke értelmében a Párizsi Egyezményben részes más államokban lajstromozott kereskedelmi nevekre is kiterjesztette, amennyiben e kereskedelmi nevek jellemző része — legalább bizonyos mértékben — ismert az érintett finnországi szakmai körökben.¹⁴

13 — A védjegyekről szóló, 1964. január 10-i 1964/7. sz. törvény.

14 — A legfelsőbb bíróság (Korkeinoikeus) előzetes döntéshozatalra utaló határozata (KKO 1994:23).

II — Tényállás és eljárás

24. 1967. február 1-jén a Budvar sörgyár bejegyeztette saját kereskedelmi nevét a csehszlovák kereskedelmi nyilvántartásba, teljes megjelöléssel, amely a „Budějovický Budvar”, valamint a „budweisi »Bud sörgyár«¹⁵” jelentésű „Budweiser Budvar” szavakkal kezdődik, és a vállalkozás jogi formájának megjelölésével folytatódik: cseh („národní podnik”), francia („Entreprise Nationale”), valamint angol nyelven („National Corporation”).¹⁶

25. A Budvar sörgyár ezenkívül Finnországban a „Budvar” és a „Budweiser Budvar” sörre vonatkozó védjegyek jogosultja volt, amelyeket 1962. május 21-én, illetve 1972. november 13-án lajstromozott védjegyként. A finn bíróság azonban 1982. április 5-i végzésével, amelyet 1984. szeptember 28-én ítélettel is megerősített, az e védjegyekhez fűződő oltalmat megszüntetve nyilvánította azzal az indokkal, hogy a védjegyeket nem használták.

26. Ezt követően 1985. június 5. és 1992. augusztus 5. között a versenytárs Anheuser-Busch sörgyár Finnországban lajstromoztatta a „Budweiser”, a „Bud”, a „Bud Light”, és a „Budweiser King of the Beers” sörre vonatkozó védjegyeket.

27. 1996. október 11-én az Anheuser-Busch keresetet nyújtott be a helsinki Käräjäoikeusnál (elsőfokú bíróság), amely kereset arra irányult, hogy a Budvart tiltsák el a „Budějovický Budvar”, a „Budweiser Budvar”, a „Budweiser”, a „Budweis”, a „Budvar”, a „Bud” és a „Budweiser Budbräu” védjegyek használatától, amely megjelöléseket a Budvar az általa gyártott, Finnországban forgalmazott sörök csomagolásán szokott feltüntetni; keresetében az Anheuser-Busch a cseh sörgyár által okozott károk megtérítését is kérte. Az Anheuser-Busch szerint ugyanis a Budvar által használt megjelölések összetéveszthetők az ő Finnországban lajstromozott védjegyeivel.

28. Az Anheuser-Busch azt is kérelmezte, hogy a kereskedelmi nevekről szóló törvény értelmében pénzbüntetetés terhe mellett tiltsák meg a Budvar számára, hogy az alábbi kereskedelmi neveket használja Finnországban: „Budějovický Budvar, národní podnik”, „Budweiser Budvar”, „Budweiser Budvar, national enterprise”, „Budweiser Budvar, Entreprise nationale” és „Budweiser Budvar, National Corporation”, és bármely hasonló, az ő védjegyeivel összetéveszthető szöveg.

29. Védelméül a Budvar azt hozta fel, hogy az általa Finnországban használt megjelölések nem téveszthetők össze az Anheuser-Busch védjegyeivel. Ráadásul saját kereskedelmi nevének a származási országban történt lajstromozása Finnországban korábbi

15 — Cseh nyelven: „Budvar”.

16 — Lásd fentebb a 2. lábjegyzetet.

jogot biztosít számára a „Budweiser Budvar” megjelölés tekintetében, és e jogot a Párizsi Egyezmény 8. cikke értelmében oltalomban kellene részesíteni.

30. 1998. október 1-jén hozott ítéletével a Helsingin Käräjäoikeus megállapította, hogy a Budvar címkéin uralkodó jelleggel kereskedelmi védjegyként használt „Budějovický Budvar” megjelölés különbözik az Anheuser-Busch védjegyeitől, így a szóban forgó védjegyekkel és megjelölésekkel megkülönböztetett sörfajták nem téveszthetők össze.

31. A Käräjäoikeus azt is megállapította, hogy az ugyanezen címkéken a fentebb említett uralkodó jellegű megjelölés alatt található, lényegesen kisebb betűkkel szedett „BREWED AND BOTTLED BY BREWERY BUDWEISER BUDVAR NATIONAL ENTERPRISE” megjelölést nem védjegyként használják, hanem kizárólag a cseh sörgyár kereskedelmi nevét jelöli.

32. A Käräjäoikeus tehát elismerte a Budvar jogosult kereskedelmi nevének angol nyelvű változatát használni, amelyet a Párizsi Egyezmény 8. cikke alapján így is lajstromba vettek, és megállapította, hogy néhány tanú vallomása szerint ez a kereskedelmi név bizonyos mértékben ismert volt az Anheuser-Busch tevékenysége által érintett szakmai körökben, abban az időszakban, amikor ez utóbbi saját védjegyeinek lajstromozását kérte.

33. A fellebbezési eljárásban a helsinki Hovioikeus (másodfokú bíróság) 2000. június 27-i ítéletében megállapította, hogy a fent említett tanúvallomások nem elégségesek annak bizonyítására, hogy a Budvar kereskedelmi nevének angol változata megfelelő szinten ismert Finnországban, ugyanakkor nem erősítette meg az elsőfokú ítélet azon részét, amely a Budvarnak a Párizsi Egyezmény 8. cikke szerinti oltalmára vonatkozik.

34. Mind az Anheuser-Busch, mind a Budvar a másodfokú ítélet megsemmisítésére irányuló keresetet nyújtott be a Korkein oikeushoz (legfelsőbb bíróság), lényegében az elsőfokú eljárás során hivatkozott érvekre támaszkodva.

35. A kérdés vizsgálata során a Korkein oikeus az eljárás felfüggesztése mellett döntött, és az alábbi kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) Valamely védjegy és e védjegyet sértőnek tartott megjelölés összeütközése esetén, amennyiben ez az összeütközés a TRIPs-Megállapodás alkalmazhatóvá válása előtt kezdődött, a TRIPs-Megállapodás rendelkezéseit kell-e alkalmazni a két jog jogalapja elsőbbségének meghatározásához, ha a védjegy jogának állítólagos megsértése azután is folyta-

tódott, hogy a TRIPs-Megállapodás alkalmazhatóvá vált a Közösségben és annak tagállamaiban?

kedelmi névhez való jog is minősülhet meglévő korábbi jognak a 16. cikk (1) bekezdése harmadik mondatának értelmében?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

a) Valamely vállalkozás kereskedelmi neve is minősülhet áruk, illetve szolgáltatások megjelölésének a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében?

b) A második kérdés a) pontjára adott igenlő válasz esetén:

a kereskedelmi név milyen feltételek mellett minősülhet áruk vagy szolgáltatások megjelölésének a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében?

3) A második kérdés a) pontjára adott igenlő válasz esetén:

a) Miként kell értelmezni — a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatában szereplő — a meglévő korábbi jogokra történő hivatkozást? Vajon a keres-

b) A harmadik kérdés a) pontjára adott igenlő válasz esetén: olyan kereskedelmi név esetében, amely nincsen lajstromozva, illetve használata révén sem részesül oltalomban abban a tagállamban, ahol a védjegyet lajstromozták, és ahol a védjegy védelmét a kereskedelmi név vonatkozásában igényelték, hogyan kell értelmezni — a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatában szereplő — a meglévő korábbi jogokra történő hivatkozást, figyelembe véve a Párizsi Egyezmény 8. cikkéből eredő azon kötelezettséget, hogy a kereskedelmi nevet lajstromozásától függetlenül oltalomban kell részesíteni, valamint azt a tényt, hogy a WTO állandó fellebbezési testülete szerint a TRIPs-Megállapodás 2. cikke (1) bekezdésben található, a Párizsi Egyezmény 8. cikkére történő hivatkozás azt jelenti, hogy a TRIPs-Megállapodás értelmében a WTO tagjai a hivatkozott cikkel összhangban kötelesek oltalmazni a kereskedelmi nevet? Ilyen ügyben, ahol azt kell megvizsgálni, hogy a kereskedelmi név joga alapja a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdése harmadik mondatának értelmében korábbi-e valamely védjegyéhez viszonyítva, meghatározó:

(i) az, hogy a kereskedelmi név abban az országban, ahol a véd-

jegyet lajstromozták, és ahol az oltalmat igénylik, ismert volt az érintett szakmai körökben — legalább bizonyos mértékben —, már azon időpont előtt, amikor ezen országban benyújtották a védjegy lajstromozása iránti kérelmet; vagy

Bizottság terjesztett elő írásbeli, illetve szóbeli észrevételeket.

III — Jogi elemzés

(ii) az, hogy az azon ország felé irányuló kereskedelmi tevékenység során, ahol a védjegyet lajstromozták és az oltalmat igénylik, a kereskedelmi nevet azelőtt használták, hogy ezen országban benyújtották a védjegy lajstromozása iránti kérelmet; illetve

A — Bevezetés

(iii) bármely egyéb tényező, amely lehetővé teszi annak megállapítását, hogy a kereskedelmi név tekinthető-e úgy, mint a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata értelmében meglévő korábbi jog?”

37. Előzetesen azt kell kiemelnem, hogy az Anheuser-Busch a teljes kereset elfogadhatatlanságára hivatkozik, azzal érvelve, hogy sem a TRIPs-Megállapodás, sem a közösségi jog nem alkalmazható a jelen ügyben, mivel a szóban forgó jogvita a hivatkozott megállapodás hatálybalépése, és Finnországnak a Közösséghez való csatlakozása előtt keletkezett; továbbá a jogvita egyébként sem tartozik a WTO szintjén és a közösségi szinten harmonizált jogszabályok tárgyi hatálya alá.

36. A Bíróság előtti eljárásban az alapeljárásban részt vevő felek, a finn kormány és a

38. Az Anheuser-Busch kifogását nem lehet megoldani anélkül, hogy egyidejűleg ne vizsgáljuk meg az érdemi szempontokat a — releváns jogszabály időbeli hatályát illető — első kérdés, valamint a — jogszabály tárgyi hatályát illető — harmadik kérdés tekintetében. Következésképpen úgy vélem, hogy nem lenne helyes az elfogadhatóság szempontját

külön vizsgálnom, ezért ezt az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések érdemi vizsgálatakor fogom megtenni.

42. Ráadásul a jelen ügyben a keresetet 1996. október 11-én nyújtották be, tehát akkor, amikor a megállapodás már teljes egészében hatályos volt úgy Finnországban, mint a Közösség többi tagállamában.

B — *Az első kérdésről*

39. Az első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a TRIPs-Megállapodás alkalmazható-e valamely védjegy és a védjegyet esetleg sértő megjelölés (jelen esetben egy kereskedelmi név) ütközése esetén, amennyiben ez az ütközés a megállapodás hatálybalépése előtt kezdődött, de az után is folytatódott.

43. Ahogyan azt a Bíróság már a Schieving-Nijstad-ítéletben¹⁷ megállapította, a TRIPs-Megállapodást hatálybalépése előtt keletkezett jogviták esetében is lehet alkalmazni, „feltéve, hogy a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértése azon időpont után is folytatódik, amikor a TRIPs-Megállapodás rendelkezései alkalmazhatóvá váltak a Közösség és tagállamai tekintetében”¹⁸.

40. E tekintetben elsősorban azt kell kiemelnem, hogy az Anheuser-Busch állításával szemben a TRIPs-Megállapodás időbeli hatálya bizonyosan vonatkozik a szóban forgó tényállásra.

44. Ha igaz az, hogy ha — mint a Schieving-Nijstad-ügyben — a TRIPs-Megállapodás az érintett tagállamban akkor lépett hatályba, „miután az elsőfokú bíróság már lezárta az ügyet, de még nem hirdetett ítéletet”¹⁹, a megállapodás *a fortiori* alkalmazható olyan ügyben, amelyet a megállapodás hatálybalépése után terjesztettek a nemzeti bíróság elé, ahogyan az a jelen ügyben is történt.

41. Amint ugyanis azt a Budvar és a Bizottság is helyesen állítja, a jelen ügyben a nemzeti bíróságnak a védjegyhez fűződő jogok megsértéséről kell döntenie, amely az 1995. év végén keletkezett, de még mindig tart. Olyan magatartásokról van tehát szó, amelyek a TRIPs-Megállapodás hatálybalépése utáni időszakban is fennállnak és folytatódnak.

45. Ez a következtetés egyébként teljes egészében összeegyeztethető a WTO állandó

17 — A C-89/99. sz. ügyben 2001. szeptember 13-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-5851. o.].

18 — Ugyanott, 50. pont.

19 — Ugyanott.

fellebbezési testületének a TRIPs-Megállapodás 70. cikkére vonatkozó ítélezési gyakorlatával, amely cikk szerint a megállapodás nem keletkeztet kötelezettségeket olyan cselekményekre vonatkozóan, amelyek a megállapodás alkalmazásának kezdő időpontja előtt történtek.

TRIPs-Megállapodásnak a Közösségben és tagállamaiban történt hatálybalépése után is folytatódott.

C — A második kérdésről

46. A fellebbezési testület ugyanis megállapította, hogy a TRIPs-Megállapodás 70. cikkének (1) bekezdése „a seulement pour effet d'exclure toutes obligations pour ce qui est des »actes qui ont été accomplis« avant la date d'application de l'Accord sur les ADPIC mais il n'exclut pas les droits et obligations pour ce qui est des situations qui continuent. Au contraire, les »objets existant ... qui sont protégés« constituent manifestement une situation qui continue”²⁰, amelyre következőképpen — 70. cikke (2) bekezdésének értelmében — a TRIPs-Megállapodás teljes egészében alkalmazható.

48. A második kérdésben a nemzeti bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében valamely kereskedelmi név minősíthető-e valamely védjeggyel ütköző megjelölésnek, és ha igen, milyen feltételek mellett, valamint hogy és a védjegy jogosultja megtilthatja-e ennek használatát.

47. Azt javaslom tehát, hogy a Bíróság a nemzeti bíróság által előterjesztett első kérdésre olyan értelemben válaszoljon, hogy valamely védjegy és e védjegyet állítólag sértő megjelölés ütközése esetén a TRIPs-Megállapodás rendelkezéseit kell alkalmazni két jogalapja elsőbbségének kérdése tekintetében, amennyiben az ütközés a TRIPs-Megállapodás hatálybalépése előtt kezdődött, és a kereskedelmi védjegy jogának megsértése a

49. Minden észrevételt előterjesztő egyetért abban, hogy — bár a védjegy oltalma és a kereskedelmi név oltalma elvontan tekintve eltérő, és nem ütköző síkokon történik — a kereskedelmi névként oltalmazott megjelölés bizonyos feltételek mellett — a fent hivatkozott cikk értelmében — sértheti a védjegyet.

20 — A fellebbezési testület „Kanada — Szabadalom által nyújtott oltalom időtartama” nevű ügyben készített, 2000. szeptember 18-i jelentésének 69. pontja (a dokumentum száma: WT/DS170/AB/R, megtalálható a www.wto.org honlapon).

50. A kérdés azonban az, melyek ezek a feltételek.

51. E tekintetben az Anheuser-Busch azt állítja, hogy a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdése első mondatának értelmében a védjegy tulajdonosának jogában áll megtiltani harmadik személyek számára a saját védjegyével azonos vagy ahhoz hasonló megjelölés használatát, feltéve, hogy e harmadik személy a megjelölést a „kereskedelemben” használja.

52. A Budvar és a finn kormány szerint viszont azt kellene megvizsgálni, hogy a kereskedelmi nevet konkrétan saját elsődleges rendeltetésétől eltérő célra használják-e, különösen arra, hogy tulajdonosának áruit megkülönböztesse valamely másik gazdasági szereplő áruitól, ezáltal összetéveszthetőséget okozva az e gazdasági szereplő által a saját áruit tekintetében lajstromozott védjeggyel. A finn kormány kiemeli, hogy az ilyen ellenőrzés lényegében a nemzeti bíróságot terheli.

53. A Bizottság szerint az ilyen vitát a védjegyek ütközését szabályozó jogszabályok alkalmazásával kellene megoldani.

54. Részemről mindenekelőtt természetesen egyetértek a beavatkozókcal abban, hogy általános szempontból tekintve a kereskedelmi név elsősorban valamely vállalkozás azonosítására, míg a védjegy azonos fajta

árúk egymástól való megkülönböztetésére szolgál. Elvben tehát nem állhat fenn az összetévesztés veszélye egy védjegyként használt megjelölés és egy kereskedelmi névként használt megjelölés között.

55. Ez azonban nem zárja ki, hogy ugyanaz a megjelölés, amelyet elsősorban valamely vállalkozás azonosítására használnak, a védjegy jellemző funkcióját is betöltse, azaz kapcsolatot hozzon létre az áru és az ezt előállító (vagy forgalmazó) vállalkozás között, és ezáltal „garantálja a fogyasztók számára az áru eredetét”²¹.

56. Lehetséges ugyanis, hogy az elvben más funkciót betöltő megjelölések adott esetben ugyanazon céllal kerülnek alkalmazásra, és így alkalmasak lehetnek arra, hogy észleléskor a fogyasztók összekeverjék őket.

57. E tényállás esetén, ahogyan már láttuk, a 16. cikk (1) bekezdésének első mondata szerint „a lajstromozott védjegy tulajdonosának kizárólagos jogában áll mindenkit megakadályozni abban, hogy [...] a kereskedelemben azonos vagy hasonló megjelöléseket használjon olyan árukra vagy szolgáltatá-

²¹ – A C-206/01. sz., Arsenal Football Club-ügyben 2002. november 12-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-10273. o.] 52. pontja.

sokra, amelyek azonosak vagy hasonlóak azokhoz az árukhoz vagy szolgáltatásokhoz, amelyek vonatkozásában a védjegy oltalmában részesül" (a TRIPs-Megállapodás 16. cikkének első mondata).

61. Ha erre a kérdésre is igenlő választ lehetne adni, csak akkor mondhatnánk azt, hogy egy lajstromozott védjegyet sértő, árukra vagy szolgáltatásokra használt „megjelöléssel” állunk szemben, amelynek használatát a TRIPs-Megállapodás 16. cikkének első mondata értelmében meg lehetne tiltani.

58. Tehát valamely megjelölés *védjegyként* történő használata az ezen megjelölés és valamely lajstromozott védjegy közötti összeütközés létezésének *condicio sine qua non*-ja, és következésképpen az e használatra vonatkozó kizárólagos jognak a lajstromozott védjegy tulajdonosa részéről történő gyakorlásának is.

62. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének értelmében a kereskedelmi név minősülhet valamely lajstromozott védjegyet sértő „megjelölésnek”, amennyiben a védjegy azon alapvető funkciójában használják, hogy kapcsolat jöjjön létre az áru és az azt előállító (vagy forgalmazó) vállalkozás között, és ezért alkalmas lehet a fogyasztók megtévesztésére, azáltal, hogy megakadályozza őket annak egyszerű megértésében, hogy a meghatározott áruk a kereskedelmi név vagy a lajstromozott védjegy tulajdonosához tartoznak.

59. Mindez azonban nem elégséges feltétele annak, hogy összeütközés álljon fenn a két megjelölés között, legalábbis azokban az esetekben, amikor csak hasonlóság, és nem tökéletes azonosság van közöttük.

63. Mindez a TRIPs-Megállapodás 16. cikkének értelmezésére vonatkozik. Ahhoz azonban, hogy megfelelő választ tudjunk adni a nemzeti bíróságnak, még azt is meg kell vizsgálnunk, hogy a felvázolt megoldás összeegyeztethető-e a jelen ügy tekintetében releváns közösségi joggal.

60. Amint az a szóban forgó rendelkezés szövegéből is következik, ha egyszer megállapításra került, hogy két jel funkciója között összefüggés áll fenn, a továbbiakban azt kell vizsgálni, hogy konkrétan a megjelölés harmadik személy részéről történő használata maga után vonja-e a lajstromozott védjeggyel való összetéveszhetőséget.

64. Mint egyéb más területeket illetően, a védjegyek oltalmára vonatkozó nemzeti sza-

bályozásoknak is összeegyeztethetőknek kell lennie nemcsak a tagállamoknak és a Közösségnek a TRIPs-Megállapodásban való részvételből eredő — nemzetközi szintű — kötelezettségekkel, hanem — és elsősorban — a közösségi jogból eredő kötelezettségekkel is. Annál is inkább, mert e területen a 89/104 irányelvbe foglalt egyedi harmonizációs szabályozás érvényesül, ahogyan azt az elején láttuk (lásd a 8. pontot).

kell megvizsgálni, hogy az oltalom TRIPs-Megállapodásban előírt „minimális” szintjének van-e megfelelője a közösségi jogban.

65. Anélkül tehát, hogy ez alkalommal mélyebben belemerülnénk a Közösségnek a Kereskedelmi Világszervezetben való tagságából következő jogi problémák elemzésébe, jelen ügy szempontjából elegendő arra emlékeztetni, hogy — amint azt a WTO állandó fellebbezési testülete is megállapította — a TRIPs-Megállapodás 16. cikke a lajstromozott védjegy tulajdonosának biztosít „[un] niveau minimal de »droits exclusifs« convenu à l'échelle internationale”, amelyet a WTO minden tagállamának garantálnia kell nemzeti jogrendjében.²²

66. Annak meghatározásához tehát, hogy mely jogelvet kell alkalmazni a védjegyként használt kereskedelmi név és valamely lajstromozott védjegy összeütközése esetén, azt

67. E célból, figyelembe véve, hogy valamely megjelölés védjegyként való használata az ezen megjelölés és egy lajstromozott védjegy közötti összeütközés fennállásának első követelménye (lásd az 58. pontot), mindenképp előtt arra kell emlékeztetni, hogy a Bíróság hogyan határozta meg a védjegy funkcióját a közösségi jogrend keretében.

68. E tekintetben emlékeztetnék arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „a védjegy alapvető funkciója abban áll, hogy a fogyasztó vagy a végső felhasználó számára garantálja a védjeggyel megjelölt áru vagy szolgáltatás eredetének azonosságát, lehetővé téve számukra, hogy megtévesztés nélkül meg tudják különböztetni ezt az árut vagy szolgáltatást a más eredetűektől”²³. A Bíróság azt is megállapította, hogy „a védjegynek kell garantálnia azt, hogy minden védjeggyel megkülönböztetett árut vagy szolgáltatást azon egyetlen vállalkozás ellenőrzése alatt állították elő vagy forgalmazták, amely felelősséget vállalt minőségükért”²⁴.

23 — Az Arsenal Football Club-ítélet 48. pontja.

24 — Ugyanott. Lásd még a 102/77. sz., Hoffmann-La Roche-ügyben 1978. május 23-án hozott ítélet [EBHT 1978., 1139. o.] 7. pontját és a C-299/99. sz. Philips-ügyben 2002. június 18-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-5475. o.] 30. pontját.

22 — A fellebbezési testület „Egyesült Államok — A hitelek nyitásáról szóló 1998. évi általános törvény 211. cikke” ügyben készített, 2002. január 2-i jelentésének 186. pontja (a dokumentum száma: WT/DS176/AB/R, megtalálható a www.wto.org honlapon).

69. A jelen ügy tekintetében a nemzeti bíróságnak azt kell tisztáznia, hogy milyen funkcióval használják a Budvar kereskedelmi nevet.

70. Ha azt feltételezzük, hogy a nemzeti bíróság arra a következtetésre jut, hogy ezt a nevet védjegyként használják, tehát az a funkciója, hogy a cseh sörgyárra való utalással megkülönböztesse az általa megjelölt árukat, ennek a bíróságnak — a nemzeti jogot a 89/104 irányelvben előírt vonatkozó követelmények fényében alkalmazva — azt kell vizsgálnia, hogy ez a megjelölés össze-tevészhető-e a versenytárs amerikai sörgyár által lajstromoztatott védjeggyel.

71. E tekintetben mindenekelőtt emlékeztet-nék arra, hogy az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontja a védjegy jogosultját feljogosítja, hogy fellépjen mindenkiel szemben, aki azonos árukra azonos megjelölést használ. Amennyiben tehát megvalósul ez a tényállás, az összetéveszthetőséget maga a jogalkotó vélelmezi.

72. Ha azonban, a megjelölés és a védjegy között — jóllehet nem azonosak — hasonlósá-g áll fenn, a hivatkozott rendelkezés b) pontja a szóban forgó jog gyakorlását olyan összetéveszthetőség fennállásának ren-deli alá, amely „magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók a megjelölést gondolati képzettársítás (asszociáció) útján kapcsolhat-ják a [...] védjegyhez”.

73. Természetesen a nemzeti bíróság fel-adata annak értékelése, hogy az előbb felvázolt két tényállás közül melyik valósul meg a jelen ügyben. Ennek során a bíróság nem tekinthet el a vonatkozó közösségi ítélkezési gyakorlattól.

74. A Bíróság különösen azt állapította meg, hogy „a megjelölés és a védjegy azonosságá-nak feltételét megszorítóan kell értelmezni. Az azonosság fogalmának meghatározásából ugyanis már önmagában azt feltételezi, hogy az összevetés tárgyát alkotó két elem minden tekintetben azonos”²⁵. Ugyanakkor „a vala-mely megjelölés és egy védjegy közötti azonosság érzékelését átfogóan kell értékelni, az átlagfogyasztóra tekintettel, akit szokáso-san tájékozott, ésszerűen figyelmes és kör-ültekintő fogyasztónak kell tekinteni. E fogyasztóra a védjegy komplex benyomást tesz. Az átlagfogyasztónak ugyanis csak ritkán adódik lehetősége arra, hogy közvetle-nül összevesse a megjelöléseket és a védje-gyeket, ugyanakkor bízni kell abban a nem tökéletes képben, amelyet emlékezetében tart. Ráadásul a figyelem szintje a szóban for-gó áruk vagy szolgáltatások fajtájának függvényében változhat”²⁶.

25 — A C-291/00. sz., LTJ Diffusion ügyben 2003. március 20-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-2799. o.] 50. pontja).

26 — Ugyanott, 52. pont. Lásd még a 3/78. sz. Centrafarm-ügyben 1978. október 10-én hozott ítélet [EBHT 1978., 1823. o.] 11. és 12. pontját; a C-342/97. sz., Lloyd Schuhfabrik Meyer-ügyben 1999. június 22-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-3819. o.] 26. pontját és a C-379/97. sz., Upjohn-ügyben 1999. október 12-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-6927. o.] 21. pontját.

75. Ha tehát — a fentebb elmondottak alapján — a nemzeti bíróságnak meg kellene állapítania a megjelölések azonosságát, a védjegy tulajdonosa felléphetne mindenkivel szemben, aki azonos árukra azonos megjelölést használ. Ellenkező esetben a nemzeti bíróságnak azt kellene megvizsgálnia, hogy a *konkrét esetben* fennáll-e az összetéveszthetőség.

76. E vizsgálat során a nemzeti bíróságnak az összetéveszthetőség „átfogó értékelését” kell elvégeznie, figyelembe véve minden vonatkozó tényezőt, köztük a védjegy ismertségét is. Ez utóbbi azonban önmagában még nem meghatározó²⁷, mivel még ismert védjegy esetén sem „vélelmezhető az összetéveszthetőség”²⁸; még akkor sem, ha a védjegy (korábbi) ismertsége asszociáció útján történő, szoros értelemben vett összetéveszthetőséget okoz.

77. A nemzeti bíróságnak ugyanis ebben az ügyben is „szükségszerűen meg kell győződnie az összetéveszthetőség fennállásáról, amely a bizonyítás tárgya”²⁹.

78. Ezek után lehet rátérni annak a vizsgálatára, hogy a 89/104 irányelv 5. cikkében és az ezt átültető finn jogszabályokban rögzített rendszer összeegyeztethető-e a TRIPs-Megállapodás 16. cikkének (1) bekezdésében létrehozott „minimális” jogi kerettel.

79. E tekintetben figyelembe kell venni, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint, jóllehet a TRIPs-Megállapodásnak nincs közvetlen joghatása a közösségi jogra, „a tagállamoknak a közösségi jog értelmében, amikor nemzeti jogszabályaikat kell alkalmazniuk a [védjegyek jogterülete vonatkozásában], ezt lehetőleg a TRIPs-Megállapodás szövegére és céljára tekintettel kell tenniük”³⁰.

80. Véleményem szerint ezt, a közösségi jogalkotó által egyáltalán nem közelített nemzeti eljárási jogszabályokra tekintettel meghatározott elvet *a fortiori* olyan ügyben kell alkalmazni, ahol — mint az alapeljárás esetében is — olyan lényegi jogszabályokról van szó, amelyek a 89/104 irányelv átültetése révén, amely 4. és 5. cikkében a védjegyek és egyéb megjelölések lehetséges összeütközését is tárgyalja, közösségi szintű harmonizáció tárgyát képezték.

27 — A C-425/98. sz., *Marca Mode*-ügyben 2000. június 22-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-4861. o.] 40. és 41. pontja).

28 — Ugyanott, 33. pont.

29 — Ugyanott, 39. pont.

30 — A C-300/98. és C-392/98. sz., *Parfums Christian Dior* egyesített ügyekben 2000. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-11307. o.] 47. pontja).

81. E megállapításokra is figyelemmel úgy tűnik, nem lehet kétséges az a tény, hogy a szóban forgó közösségi szabályozás teljes mértékben összeegyeztethető a TRIPs-Megállapodásban szereplő szabályozással.

82. Elsősorban semmilyen problémát nem okoz a megjelölések és termékek kettős azonossága, mivel ez esetben az irányelv 5. cikkének alkalmazásával a védjegy tulajdonosa mindenképpen gyakorolhatja a TRIPs-Megállapodás szerinti kizárólagos jogát.

83. Az összetéveszthető védjegy és megjelölés hasonlóságára vonatkozó feltevést illetően az irányelv — mint már említettük — úgy rendelkezik, hogy ilyen esetben a konkrét összetéveszthetőséget kell vizsgálni. Ezt a vizsgálatot azonban a TRIPs-Megállapodás is előírja, a közösségi joggal összeegyeztethető módon (lásd a 60. pontot).

84. A fent elmondottak alapján tehát azt javaslom, hogy a Bíróság a második kérdésre olyan értelemben válaszoljon, hogy valamely kereskedelmi név egy lajstromozott védjegyet sértő „megjelölésnek” minősülhet, és használatát a védjegy jogosultja a TRIPs-Megállapodás 16. cikkének (1) bekezdése és a 89/104

irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében megakadályozhatja, amennyiben a védjegy azon alapvető funkciójában használják, hogy kapcsolat jöjjön létre az áru és az azt előállító (vagy forgalmazó) vállalkozás között, és ezért alkalmas lehet a fogyasztók megtévesztésére azáltal, hogy megakadályozza őket annak egyszerű megértésében, hogy az adott áru a kereskedelmi név vagy a lajstromozott védjegy tulajdonosához tartoznak-e. A megjelölések és az áruk azonossága esetén vélelmezni kell az összetéveszthetőséget, egyéb esetben az összetéveszthetőséget a nemzeti bíróságnak kell megállapítania, az egyedi helyzet átfogó értékelése során.

D — A harmadik kérdés első részéről

85. Harmadik kérdésének első részében a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a kereskedelmi névre vonatkozó jogok is minősülhetnek-e „korábban meglévő jogoknak”, amelyeket a lajstromozott védjegy tulajdonosának kizárólagos joga nem sérthet a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdése harmadik mondatának értelmében.

86. A Budvar, a finn kormány és a Bizottság igenlő választ javasolnak.

87. Én azonban, legalább is elvben, az Anheuser-Busch által felvetett értelmezést részesítem előnyben, mivel úgy vélem, hogy a „korábban meglévő jogok” — a TRIPs-Megállapodás 16. cikkében foglaltak kivételével — kizárólag védjegyként használt megjelölésre vonatkozó jogok, attól a tényről függetlenül, hogy ennek a megjelölésnek más funkciói is lehetnek, például a kereskedelmi név funkciója.

88. Ugyanis — amint azt már láttuk — a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében a lajstromozott védjegy jogosultja a fent említett feltételek mellett bárkit megakadályozhat abban, hogy azonos vagy hasonló megjelöléseket használjon olyan árukra, amelyek azonosak vagy hasonlóak azokhoz az árukhoz, amelyek vonatkozásában a védjegy oltalomban részesül, de csak akkor, amikor a szóban forgó megjelölést „védjegyként” használják, tehát amikor az a funkciója, hogy az árukat megkülönböztesse az azonos áruosztályba tartozó más áruktól.

89. Logikusnak tűnik tehát számomra, hogy az e rendelkezésben az azokra a „jogokra” történő hivatkozást, amelyeket a védjegy oltalmazása nem sérthet, ugyanígy kell értelmezni.

90. A szóban forgó rendelkezés célja ugyanis annak elkerülése, hogy a védjegy jogosultjának kizárólagos joga az ellen irányuljon, aki — a védjegy lajstromozása előtt történő használat révén — megszerezte a védjeggyel összetéveszthető megjelölés használatához való jogot.

91. Az ezzel ellentétes értelmezés nem lenne használható.

92. A két megjelölés összeütközésének hiányában ugyanis a védjegy jogosultja nem gyakorolhatná kizárólagos jogát a kereskedelmi név jogosultjával szemben, tehát nem lenne szükség a TRIPs-Megállapodás 16. cikkének alkalmazása során „kivételt tenni” a kereskedelmi név egyedi oltalma tekintetében, amely oltalmat a TRIPs-rendszerben egyéb, önálló előírások garantálnak (lásd a 108. pontot).

93. Ezek után e jog „korábbi” és „meglévő” jellegéről tennék néhány megjegyzést, mivel e melléknevek értelmezésében a felek eltérő álláspontot képviseltek az eljárás során.

94. A „korábbi” szóval kapcsolatban a Bizottság azt állította, hogy a szóban forgó rendelkezés átmeneti jellegű, így kivételt tesz a TRIPs-Megállapodás hatálybalépése előtt megszerzett jogok tekintetében: csak ezek vonatkozásában lehet „meglévő korábbi jogokról” beszélni.

95. Az Anheuser-Busch, a finn kormány és a Budvar viszont ezzel ellentétesen értelmezi a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatát. Az ő értelmezésük szerint — amely számomra is meggyőzőbbnek tűnik — annak a jognak a „korábbi meglétét”, amely tekintetében a szóban forgó rendelkezés kivételt szándékozik tenni, azon védjegy lajstromozásának vonatkozásában kell megállapítani, amellyel összetéveszthető. Ugyanis a korábbi kizárólagos jogosultság elvének kifejeződéséről van szó, amely a védjegyek jogának és nagyobb általánosságban az ipari tulajdon teljes jogának egyik alapját képezi.

96. A „meglévő” melléknév — úgy tűnik — azt jelenti, hogy a korábbi jog jogosultjának, a célból, hogy hatékonyan tudjon fellépni a jogával összeütköző védjegy jogosultjának állításaival szemben, megszakítás nélkül kell élveznie ezt a jogot, mivel egyébként nem lenne lehetőség a „meglévő” jog oltalmazására, hanem egy elévült jog felélesztése válna lehetővé.

97. Másfelől a Bizottság által védelmezett értelmezés, amely a harmadik mondatban csak átmeneti rendelkezést lát, rendszeralapú szempontból is kifogásolhatónak tűnik, tekintve, hogy a TRIPs-Megállapodás átmeneti rendelkezéseit a 70. cikk tartalmazza.

98. Ráadásul a Bizottság által javasolt értelmezés szerint a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata a 70. cikkben előírtak felesleges megkettőzése lenne.

99. A „meglévő korábbi jogoknak” a TRIPs-Megállapodás 16. cikke szerinti védelme ugyanis feleslegesen állapítaná meg azt a kötelezettséget, amely a WTO tagállamaira már egyébként is vonatkozik a megállapodás 70. cikke értelmében „azokra a tárgyakra nézve, amelyek a Megállapodásnak az adott tag által történő alkalmazása időpontjában léteznek, és amelyeket az adott tag az említett időpontban oltalomban részesít”.

100. Továbbá, ha követni akarjuk a Bizottság által védelmezett értelmezést, azt is meg kellene magyarázni, hogy a TRIPs-Megállapodás mi módon szándékozik szabályozni a védjegyhez, vagy védjegyként használt megjelölésekhez fűződő két jog összeütközésének tényállását.

101. Ha ugyanis a 16. cikkben szereplő, „meglévő korábbi jogokra” történő utalást nem az itt elfogadott értelemben értenék, akkor el kellene ismerni, hogy a védjegyek joga kereskedelmi vetületeinek nemzetközi szabályozása nyilvánvalóan hiányos lenne, és képtelen lenne elérni a saját maga által kitűzött célt, nevezetesen az ipari tulajdon oltalmi rendszereinek eltéréseiből származó, az áruk mozgását gátló akadályok felszámolását.

tévesztésre alkalmas védjegyet lajstromozták, nincsen lajstromozva, és hagyományosan nem használják, milyen feltételek mellett részesülhet a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatában szereplő, a „meglévő korábbi jogokat” érintő oltalomban, figyelembe véve, hogy a TRIPs-Megállapodás 2. cikkében található, a Párizsi Egyezmény 8. cikkére történő hivatkozás értelmében a WTO tagállamainak a lajstromozástól függetlenül oltalomban kell részesíteniük a külföldi kereskedelmi neveket.

102. A fenti megállapítások fényében tehát azt javaslom, hogy a Bíróság a harmadik kérdés első részére olyan értelemben válaszoljon, hogy a kereskedelmi név csak akkor minősülhet a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdése értelmében meglévő korábbi jognak, ha azt védjegyként használják.

104. A nemzeti bíróság különösen azt kérdezi, hogy az oltalom nyújtása céljából meghatározó-e az, hogy a kereskedelmi nevet használják-e a kereskedelmi tevékenység során, vagy ismert-e, legalább is bizonyos mértékben abban a tagállamban, ahol az oltalmat igénylik.

E — A harmadik kérdés második részéről

103. A harmadik kérdés második részében a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az olyan kereskedelmi név, amelyet abban a tagállamban, ahol a meg-

105. Az Anheuser-Busch szerint a TRIPs-Megállapodás 2. cikkében a Párizsi Egyezményre történő hivatkozás kifejezetten a TRIPs-Megállapodás II., III. és IV. részében szabályozott területekre korlátozódik, amelyekbe nem tartozik bele a kereskedelmi név védelme. Még ha azt szeretnénk is állítani, hogy ez a hivatkozás erre az oltalomra is vonatkozik, meg kell állapítani, hogy a Párizsi Egyezmény 8. cikke nem szabályozza valamely kereskedelmi név létezését és a használat által történő elismerését, sem pedig az adott kereskedelmi név és az azt sértő jog közötti időbeni elsőbbségi viszonyokat, amelyek szabályozása a nemzeti jogra marad.

106. Következésképpen a Bíróságnak nincs hatásköre arra, hogy döntést hozzon a finn bíróság által a harmadik kérdés ezen részében feltett kérdésekről.

107. Mindenesetre — másodlagosan — az Anheuser-Busch úgy érvel, hogy a területiségnek a szellemi alkotások joga területén általánosan elismert elve alapján, a kereskedelmi nevekre vonatkozó jogokat is beleértve, valamely külföldi kereskedelmi név Finnországban történő oltalmazásának feltételeit a finn jog alapján kellene meghatározni. A Bíróságnak tehát ezen ok miatt sem lenne hatásköre a nemzeti jogrend vonatkozó rendelkezéseinek értelmezésére.

108. Nem osztom ezt az álláspontot, mivel véleményem szerint a TRIPs-Megállapodás 2. cikkében a Párizsi Egyezményre történő hivatkozás arra a következtetésre vezet, hogy a kereskedelmi név oltalma a TRIPs-Megállapodás hatálya alá tartozik.

109. Emlékeztetnék arra, hogy a WTO fellebbezési testülete kifejezetten elismerte, hogy a TRIPs-Megállapodás a kereskedelmi nevek oltalmazására is kötelezi a WTO tagállamait, mivel a hivatkozott megállapodás 2. cikke a Párizsi Egyezmény 8. cikkét beemeli a TRIPs rendszerébe.³¹

110. Ezek után ugyanakkor el kell ismerni, hogy az Anheuser-Busch által emelt elfogadhatatlansági kifogás érdeme az, hogy felhívja a figyelmet a Bíróság hatásköre korlátainak kérdésére, az olyan nemzetközi megállapodás értelmezésére vonatkozóan, mint amilyen a TRIPs-Megállapodás.

111. A kérdés általános vetületeinek alaposabb vizsgálata nélkül csak arra emlékeztetnék, hogy a Bíróság megállapította, hogy elvben nincs hatásköre a közösségi jogba nem tartozó szerződési nemzetközi jogszabályok értelmezésére.³² A Bíróság azt is megállapította, hogy a Közösség, valamint a tagállamai által egyszerre kötött megállapodások esetében — mint amilyen például a

31 — A WTO fellebbezési testülete az „Egyesült Államok — Section 211 Omnibus Appropriations Act 1998” ügyben (dokumentum sz.: WT/DS176/AB/R) tett 2002. január 2-i. jelentésének 341. pontjában megállapította: „[...] nous infirmons la constatation du Groupe spécial figurant au paragraphe 8.41 de son rapport selon laquelle les noms commerciaux ne sont pas couverts par l'Accord sur les ADPIC et constatons que les Membres de l'OMC ont l'obligation en vertu de l'Accord sur les ADPIC d'assurer la protection des noms commerciaux” (a jelentés megtalálható a www.wto.org honlapon).

32 — A 130/73. sz. Vandeweghe-ügyben 1973. november 27-én hozott ítélet [EBHT 1973., 1329. o.] 2. pontja, amelynek értelmében „a Bíróságnak nincs hatásköre arra, hogy olyan nemzetközi jogi jogszabályokat értelmezzen, amelyek kötik a tagállamokat, de nem tartoznak a közösségi jog szférájába”. Ugyanebben az értelemben lásd a C-379/92. sz. Peralta-ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet [EBHT I-3453. o.] 16. és 17. pontját).

szóban forgó megállapodás — a Bíróság értelmezésre irányuló hatásköre azokra a szerződési jogi normákra vonatkozik, amelyek, ha csak közvetetten is, érintik a közösségi rendelkezések által szabályozott jogterületeket.³³

112. Mivel a Közösség nem alkotott jogot a kereskedelmi név oltalmára vonatkozóan³⁴, azt a következtetést lehet levonni, hogy a TRIPs-Megállapodásba foglalt, a kereskedelmi név oltalmára vonatkozó rendelkezések értelmezése — jelesül a Párizsi Egyezmény 8. cikkének értelmezése — nem tartozik a Bíróság hatáskörébe.

113. Meg kell azonban jegyezni — mint azt a jelen ügyben szereplő tények is igazolják —, hogy a kereskedelmi név jogosultja számára elismert oltalom terjedelme közvetetten a védjegy jogosultja számára elismert oltalom terjedelmére is kihathat, tehát kihathat olyan jogterületre is, amely közösségi hatáskör alá tartozik.

114. Amint ugyanis azt már fentebb, a második kérdésre és a harmadik kérdés első részére adott válaszban elmondtuk, valamely kereskedelmi név használata — bizonyos feltételek mellett, és különösen akkor, amikor *védjegyként* használják — összeütközésbe kerülhet valamely lajstromozott védjegy jogosultjának a közösségi jog által elismert kizárólagos jogával.

115. A jelen ügyben éppen ezért, amennyiben ezt az összeütközést nem lehet eleve kizárni, elvben a Bíróság hatáskörét sem lehet kizárni.

116. Az e hatáskör fennállásával és terjedelmével kapcsolatos kétségek eloszlatása céljából úgy gondolom, hogy a kérdést az alábbiak szerint kell újrafogalmazni:

Vajon a védjegy közösségi jogban garantált oltalma korlátozza-e azt az oltalmat, amelyet a tagállamoknak a Párizsi Egyezménynek a TRIPs-Megállapodás 2. cikkében hivatkozott, vonatkozó rendelkezései értelmében biztosítaniuk kell a kereskedelmi név tekintetében, amikor a kereskedelmi nevet *védjegyként* használják; illetve az ilyen megjelölés milyen feltételek mellett részesülhet a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésnek harmadik mondatában előírt, a „meglévő korábbi jogokat” érintő oltalomban?

33 — Lásd a Parfums Christian Dior-ítélet [hivatkozás fentebb] 33–35. pontját; a 33. pontban, miután emlékeztetett arra, hogy a TRIPs-Megállapodást a „Közösség és a tagállamok megosztott hatáskör alapján fogadták el”, a Bíróság elismeri, hogy „következésképpen (...) hatáskörében áll a Közösség által íly módon vállalt kötelezettségek meghatározása, és e célból a TRIPs-Megállapodás rendelkezéseinek értelmezése”. Ez a hatáskör — teszi hozzá a Bíróság — különösen akkor áll fenn, amikor „olyan közösségi jogszabályból eredő jogok oltalmáról [van szó], amely jogszabály a megállapodás hatálya alá tartozik” (34. pont), vagy amikor olyan rendelkezés értelmezéséről van szó, amely „mind a nemzeti, mind a közösségi jogba tartozó tényállások tekintetében alkalmazható” (35. pont).

34 — Lásd a 23/01. sz. Rebelco-ügyben 2002. november 21-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-10913. o.] 34. pontját.

117. Számomra egyértelműnek tűnik, hogy a kereskedelmi névnek a Párizsi Egyezmény 8. cikkében garantált oltalma nem járhat azzal a hatással, hogy korlátozza azt az oltalmat, amelyet a TRIPs-Megállapodás és a közösségi jog biztosít a lajstromozott védjegy jogosultja számára, amikor a kereskedelmi nevet *védjegyként* használják.

118. Ebben az esetben ugyanis az oltalom nem annyira a — vállalkozás azonosításának eszközéül szolgáló — kereskedelmi név használatát érinti, hanem ennek a kereskedelmi névnek az árukat megkülönböztető megjelölésként, vagyis védjegyként történő használatát.

119. Ha ez így van, akkor a két összeütköző jog közötti elsőbbség meghatározásához szükséges követelményt a védjegyekre vonatkozó hatályos jogszabályokból kell levezetni, különösen az elsőbbségnek a TRIPs-Megállapodás 16. cikkében megállapított szabályából (lásd a 95. pontot), amely az azonos funkciót ellátó ipari tulajdonjogok közötti összeütközések feloldásának alapvető követelményét testesíti meg.

120. E követelmény alkalmazásának sajátos módozatait azonban véleményem szerint nem lehet kizárólag a TRIPs-Megállapodás 16. cikkéből levezetni, amely erre a követelményre csak általánosságban, további pontosítások nélkül hivatkozik; szükségképpen ez utóbbiakat a harmonizációról szóló közös-

ségi rendelkezések, különösen a 89/104 irányelv 4. cikkének elemzéséből kell levezetni.

121. Ez a rendelkezés ugyanis a „korábbi jogokkal való ütközéssel kapcsolatos további kizáró, illetve törlési okok” szabályozása során felsorolja azokat — a jelen ügy szempontjából lényeges — eseteket, amelyekben a lajstromozott védjegy oltalma kénytelen engedni valamely harmadik személy korábbi jogával szemben.

122. Az irányelv 4. cikke értelmében két ütköző védjegy elsőbbségét ahhoz az időponthoz viszonyítva kell megállapítani, amikor a megjelölést alkotó kereskedelmi név abban az államban, ahol az oltalmat igényelték, „közismertté” vált (4. cikk (2) bekezdés d) pont), vagy ahhoz az időponthoz viszonyítva, ahol a szóban forgó megjelölés használata révén „az elsőbbség napját megelőzően valamely nem lajstromozott védjegyhez vagy a forgalomban használt egyéb megjelöléshez fűződő olyan jogokat szereztek, amelyek alapján a jogosult megtilthatja a későbbi védjegy használatát” (4. cikk (4) bekezdés b) pont).

123. Amennyire az ügy irataiból kiderül, számomra nem tűnik úgy, hogy a Budvar kereskedelmi neve közismert lenne Finnországban. Ezt azonban a nemzeti bíróságnak kell végérvényesen megállapítania.

124. Ami egy vállalkozás nem lajstromozott védjegyéhez fűződő jogok megszerzését illeti, a kereskedelmi név védjegyként történő használatát is beleértve, ez az egyes nemzeti jogrendek mérlegelésére tartozik, mivel — amint ez negyedik preambulumbekzdéséből is kiderül — az irányelv nem érinti a használat folytán megszerzett védjegyek oltalmazásának feltételeit. Tehát azokat a feltételeket, amelyeknek ez a jog alá van rendelve, valamint az e jog megszerzésének időpontját a tagállamok nemzeti jogrendje határozza meg.

125. A fenti megállapítások alapján tehát azt javaslom, hogy a Bíróság a harmadik kérdés második, újrafogalmazott részére olyan értelemben válaszoljon, hogy valamely kereskedelmi név védjegyként történő használata esetén a kereskedelmi név és a védjegy közötti ütközés az elsőbbség kritériuma alapján oldható fel; ezt az elsőbbséget ahhoz az időponthoz viszonyítva kell megállapítani, amikor a megjelölést alkotó kereskedelmi név abban az államban, ahol az oltalmat igényelték, „közismertté” vált, vagy amikor a használat alapján és a nemzeti jogrend által előírtak szerint olyan jogokat szereztek, amelyek lehetővé teszik a megjelölés védjegyként való használatát.

IV — Véggövetkeztetések

126. A fenti megállapítások alapján azt indítványozom, hogy a Bíróság az alábbi értelemben válaszoljon a Korkein oikeus által előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésekre:

„1) Valamely védjegy és e védjegyet állítólag sértő megjelölés összeütközése esetén a TRIPs-Megállapodás rendelkezéseit kell alkalmazni két jog jogalapja elsőbbségének kérdése tekintetében, amennyiben az összeütközés a TRIPs-Megállapodás

hatálybalépése előtt kezdődött, és a kereskedelmi védjegy jogának megsértése a TRIPs-Megállapodás a Közösségben és tagállamaiban történt hatálybalépése után is folytatódott.

- 2) Valamely kereskedelmi név egy lajstromozott védjegyet sértő „megjelölésnek” minősülhet, és használatát a védjegy jogosultja a TRIPs-Megállapodás 16. cikkének (1) bekezdése és a 89/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében megakadályozhatja, amennyiben a védjegy azon alapvető funkciójában használják, hogy kapcsolat jöjjön létre az áru és az azt előállító (vagy forgalmazó) vállalkozás között, és ezért alkalmas lehet a fogyasztók meggyőzésére azáltal, hogy megakadályozza őket annak egyszerű megértésében, hogy az adott áruk a kereskedelmi név vagy a lajstromozott védjegy tulajdonosához tartoznak-e. A megjelölések és az áruk azonossága esetén vélelmezni kell az összetéveszthetőséget, egyéb esetben az összetéveszthetőséget a nemzeti bíróságnak kell megállapítania, az egyedi helyzet átfogó értékelése során.
- 3) A kereskedelmi név csak akkor minősülhet a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdése értelmében meglévő korábbi jognak, ha azt védjegyként használják.
- 4) Ebben az esetben a kereskedelmi név és a védjegy közötti ütközés az elsőbbség kritériuma alapján oldható fel; ezt az elsőbbséget ahhoz az időponthoz viszonyítva kell megállapítani, amikor a megjelölést alkotó kereskedelmi név abban az államban, ahol az oltalmat igényelték, „közismertté” vált, vagy amikor a használat alapján és a nemzeti jogrend által előírtak szerint olyan jogokat szereztek, amelyek lehetővé teszik a megjelölés védjegyként való használatát”.